

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Quæst. 3. Quid, quando & quo ordine sit restituendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

illatum est; quod si ille mortuus sit, eius hæredibus: quod si rei illius dominus, aut eius hæredes ignoti sint, nec tempore possit deprehendi, tunc Christo dominum quem, (ut ait Apostolus *Hebr. x. Deus constituit hæredem nostrum*) in membris suis, id est pauperibus secundum mentem S. Doctoris debet fieri restitutio: & si is, qui ad illam tenetur, pauper sit, poterit de consilio pastoris, vel confessarii partem rei restituendæ, vel etiam totam illam sibi applicare, vel ex eodem consilio erogare Ecclesiis, aliis que piis locis, ut ex communi Theologorum doctrina docet Nav. Cap. 17. n. 93.

Dubitant autem Theologi, utrum, qui rem emit à fure, teneatur eam vero domino restituere etiam cum dissipatio pretii quo illam emit? & utrum licitum sit illi, ad recuperandum pretium datum, illam furi restituere. Nav. sup. respondet cum distinctione, asseritque illum, qui bona fide rem eiusmodi emit à fure, posse illi reddere, ut pretium suum recuperet; illum vero, qui mala fide, id non posse, sed ad restituendum vero domino teneri. Verum Alex. Alenf & Sylv. quos citat & sequitur Tolet. Sup. probabilius existimant, utrique id licitum esse, si fiat, non ex animo verum dominum re sua fraudandi, sed pretium à se datum recuperandi.

QVÆSTIVNCVLA III.

Quid, quando, & quo ordine sit restituendum.

DOCET S. Thomas q. 63. a. 2. id, quod iniuste ablatum est, necessario esse restituendum; id est rem eandem, quæ alterius est, & invito illo iuste retineri non potest, nisi esse reddendam, nec satisfacere is, qui solum illius valorem daret, ut observat Tolet. Sup. cap. 22. nisi in tribus casibus. Primus est cum res deperdita est, vel non est amplius in potestate illius qui restituere tenetur: tunc enim sufficit

rei valorem reddere. Secundus est, cum res accepta deterior facta est: tunc enim vel illius valor reddendus est, aut illius defectus vel diminutio supplenda, prout dominus elegerit; possessor tamen bona fidei, sicut de amissione rei quam bona fide possidet, sic etiam de illius imminutione aut in deterius commutatione respondere non tenetur. Tertius casus est, si ex eiusdem rei restitutione fama restituentis periclitaretur, aut aliquod notabile damnum ipsi timeretur: tunc enim sufficit illius valorem reddere.

Qui autem iniuste damnum aliquod intulit, tenetur illud compensare secundum æstimationem viri prudentis: unde qui animal aliquod in tenera ætate occidit, vel novellas arborum plantationes eradicavit, tenetur restituere, non quantum res illæ in perfecta ætate valitura forent, sed quantum illarum damnum à viris prudentibus hic & nunc æstimabitur.

Quod spectat ad tempus, docet idem S. Tho. restitutionem rei alienæ, quæ iniuste ablata est aut mala fide possidetur, statim, si possibile sit, esse faciendam: & rectè observat Toletus universim loquendo, cuiuscunque rei alienæ, quocunq; titulo apud alterum sit, restitutionem ubi primum commode fieri potest, esse faciendam; quando illius dominus est rationabiliter invito, nec ullam vult ferre dilationem; aliàs, si invito domino retineatur, contra hoc præceptum peccabitur.

Excipe tamen si restitutio, non nisi cum summa difficultate aut notabili restituentis detrimento fieri possit: tunc enim (ut docet Tol. Sup.) si is, cui faciendæ est, nullum detrimentum patitur per aliquod tempus poterit differri: itè si is, cui restitutio faciendæ est, expressè vel tacitè in illius dilatione consentiat, vel eam non multum ægrè ferat; secus vero si repetat debitum, urgeatq; debitorem, vel, quamvis urgere illum præ aliquo illius metu non audeat, sciat tamen debitor illum invito animo ferre hanc dilationem; tunc haud dubiè peccabit, si debitum non restituat cum possit; in quo aliqui interdum graviter contra iustitiam peccant, qui notabile aliquam summam operariis, artificibus, aut mercatoribus debent.

debentes per diuturnum aliquod tempus solvere debita non curant, quamvis commodè possint; multas quæ aliter inutiles ac superfluas expensas, & aliquando etiam elemosynas, ac largitiones pias ac inordinatas neglectis creditoribus faciunt.

Quod spectat denique ad restitutionis ordinem, si debitor habeat in bonis tantum, quantum satis est ad hoc creditoribus omnibus satisfaciatis, nullus certus ordo in restitutione necessarius est; dummodo prout tenetur omnibus satisfaciatis, quod si bona ejus ad id minimè sufficiant, communis Theologorum sententia est, debita certè prius solvenda esse quàm incerta; & ex debitis certis prius reddenda esse illa, quæ extant, quorum dominium mansit penes creditorem, ut deposita, commodata, locata, &c. ex debitis autem certis, quæ non extant, prius solvenda illa esse, quæ privilegiata vocantur, ut dos uxoris, &c. exinde illa quæ sunt antiquiora; nam (ut habet regula juris) *qui prior est tempore, potior est jure*; quæ tamen regula exceptionem aliquam recipere potest, ut si creditorum aliquis gravem necessitatem patiatur; tunc enim charitatis ordo videtur postulare, ut illi prius quàm aliis solutio debiti fiat: quæ omnia fusiùs explicata & probata apud Gregor. Valentia Disp. 5. q. 6. de rest. pu. 10. videri possunt.

QVÆSTIVNCVLA IV.

Quanam causa à restitutione excuset.

PRIMA est, creditoris remissio ac debiti condonatio; quæ tamen ut valide excuset, debet esse omnino libera, neque fraude vel metu extorta. Ita Less. Lib. 2. c. 26. dub. 2. Secunda est, cessio bonorum; quæ tamen (ut rectè monet Nav. Cap. 17. du. 86.) non excusat in foro conscientie nisi ratione necessitatis; imò non magis excusat, quàm ipsa necessitas sine cessione excusaret: unde si is, qui bonis cessit, ad pinguiorem postea fortunam redeat, tenebitur integre debitoribus satisfacere.

Tertia